

PARTNERSKI ODNOS IZMEĐU SUPERVIZORA I ODGOJITELJA

preuzeto iz Young Children, studeni, 2003.,

piše: Valentina I. Kloosterman

prevela: Danijela Čaleta

obradila: Mira Kunstek, prof.

U ovom članku opisuju se uloge predškolskih supervizora i promjene iznutra koje su se dogodile u odnosu između odgojitelja i supervizora, a rezultat su njihovog zajedničkog sudjelovanja u profesionalnom razvoju.

U članku su korišteni primjeri koji govore o zajedničkom promišljanju odgojitelja i supervizora.

Predškolski odgojitelj opisuje značajke kvalitetnog supervizora: To je netko tko je voljan slušati, tko će pokušati tražiti rješenje za odgojitelja; netko tko će ući u skupinu i truditi se zaista ju upoznati. Zato jer, dok stvarno ne vidiš djecu, ne znaš s kim "imaš posla". Ovo su riječi jednog od deset odgojitelja koji je, zajedno sa 7 supervizora, uključen u Projekt za obogaćivanje pismenog okruženja (Literacy Environment Enrichment Project-LEEP); koji je pokrenut od strane Centra za obrazovanje i razvoj (Education Development Center-EDC, Inc. u Newtonu, Massachusetts.)

Šestomjesečno iskustvo u tom projektu omogućuje timovima predškolskih odgojitelja i supervizora da produbljuju znanje o tome kako obogatiti okruženje koje potiče razvoj pismenosti i otvara mogućnosti za učenje i razmišljanje o praksi superviziranja.

Projekt sadrži dva trodnevna intezivna grupna rada, pažljivo raspodijeljene trening dijelove, i jednu direktnu, tehničku asistenciju kojom se promovira usvajanje prakse supervizora u odnosu na učinkovitost skupine. Istraživači su u trogodišnjoj studiji promatrali utjecaj ovog tečaja na praksu odgojitelja i supervizora i njihov profesionalni međusobni odnos (Kloosterman 2001., 2002a, 2002b). Ovom studijom su ispitani dugoročni utjecaji profesionalnog treninga i traženi su čimbenici koji potiču sposobnosti odgojitelja i supervizora da provode i održavaju djelotvornu praksu.

Iskustvo supervizora u vrtiću

Većina supervizora u LEEP-u provodili su superviziju (promatranje, praćenje) od jedne do pet godina i svi su imali iskustva u području predškolskog odgoja i obrazovanja. Oni su pratili rad u 4 predškolske ustanove u urbanim sredinama, predgrađima i ruralnim sredinama u Novoj Engleskoj u SAD, istovremeno. To su bili vrtići uglavnom za djecu iz obitelji nižeg ekonomskog statusa. Djeca kao i zaposlenici su pripadali različitim kulturnim i jezičnim sredinama.

Supervizori većinom imaju vrlo pozitivno mišljenje o ustanovama s kojima rade i smatraju da su ustanove dobro opremljene i sigurne za malu djecu, s adekvatnim sredstvima i dobrim dječjim igralištima.

Neke ustanove, posebno one u urbanim sredinama, trebaju popravke i novi namještaj za skupine, kao i didaktička sredstva.

Ovaj članak, zahvaljujući supervizorima i odgajateljima i njihovoj suradnji, opisuje neke od najznačajnijih otkrića EDC-ijeve studije, u predškolskom odgoju i obrazovanju.

Naše iskustvo koje se temelji na zajedničkom radu sa sudionicima LEEP tečaja, omogućilo nam je da izdvojimo nekoliko savjeta za supervizorov budući rad.

Podržite praksu i dopustite vrijeme za samoevaluaciju

Positivna suradnja supervizora i odgojitelja jasno olakšava unošenje promjena i razvoj. Analizom intervjua, šest od sedam supervizora pronašlo je nakon usavršavanja nove načine razmišljanja o odgojiteljima i radu. Otkrili su važnost zajedničkog rada s odgojiteljima, slušajući više i dajući više i češće pozitivne povratne informacije i odgovore.

Komentirajući svoj novi način razmišljanja i odgovornosti kao supervizora, Sofia kaže: Moj dio rada je olakšavati, biti sigurna da se nalazimo na istom putu, voditi prema konačnim ciljevima, ali i biti sigurna da na tom putu istražujemo zajedno. Kad se odgojitelji nakon tečajeva vrate u svoje skupine, a ja u svoj ured, važno je da znaju što je njihov zadatak, isto kao što i ja moram znati što je moj zadatak. Ono čemu težim je postizanje zajedničkog cilja.

S 14 godina iskustva u poučavanju i četiri godine kao supervizora, Gloria još uvijek primjećuje da se njen rad razvija i mijenja, posebno zahvaljujući suradnji s desetero odgojitelja kojima je ona supervizor. Ona objašnjava: Sad vidim sebe kako radim zajedno s odgojiteljima. Više im ne prilazim objašnjavajući što moraju raditi. Kad sam počela pohađati tečaj nisam bila dugo supervizora, i to je jako pomoglo mom radu i učenju kako komunicirati s odgojiteljima i zajednički raditi.

Kako bi podržali profesionalni razvoj i razvoj novih mogućnosti i ideja odgojitelja te ih hrabрили u evaluaciji dnevnih zapažanja, supervizori razvijaju suradnički proces poučavanja odgojitelja postavljanjem otvorenih pitanja i izazivajući ih da misle kritički.

Budi timski igrač kako bi se mogao bolje suočiti s izazovima i uživati u uspjesima

Supervizori su otkrili pojedine izazove i nagrade u svom dnevnom radu. Neki opisuju zaposlenike i organizaciju vremena kao svoj glavni izazov, posebno kad odgojitelji nisu dovoljno stručno osposobljeni ili su preopterećeni osobnim problemima. Nagradu u svome radu vide kroz razvijanje snažnog partnerstva s osobljem i uočavanje napretka odgojitelja, kao i svoj osobni razvoj u radu s djecom.

Mnogi se supervizori slažu s činjenicom o važnosti timskog rada. Uspostavljanje profesionalne suradnje je posebno značajno, naročito kad se odgojitelji i supervizori mogu dogovoriti oko primjerene prakse u predškolskom odgoju i obrazovanju.

Supervizorica Rebeka smatra da je dobar predškolski program onaj gdje zaposlenici, odgojitelji i administracija kvalitetno komuniciraju i usko surađuju s obiteljima. Zapravo, učinkovita komunikacija sa svakim sudionikom tog procesa za nju je jedan od ciljeva u toj godini.

Predrasuda da supervizori moraju imati sve odgovore (Caruso&Fawcett 1999) odražava se u ponašanju supervizora koji osjećaju obvezu da objasne svojim suradnicima kako da riješe problem ili kako da bolje uče. Supervizori se mogu osjećati krivi ako nisu u mogućnosti učiniti nešto i reagirati brzo na odgojiteljeva pitanja, jer misle da stalno moraju govoriti i nuditi rješenja.

Tečaj je omogućio Rebeki da drukčije promatra svoj rad, da postane timski igrač koji dopušta odgojiteljima suradnju u rješavanju problema. Ona objašnjava: *Ranije sam mislila da u svako doba moram imati odgovore na odgojiteljeva pitanja. Sada sam naučila da moram dopustiti odgojiteljima da sami dodu do rješenja problema. Mogu pripremiti materijale i sredstva, ali nisam osoba koja rješava problem. Moja uloga se promijenila; postala sam više slušatelj. Prije sam bila više predavač. Sada mogu učiti od odgojitelja i oni mogu učiti od mene.*

Prepoznajte odgojiteljeve sposobnosti i izrazite im priznanje

Supervizori prepoznaju važnost kontinuirane podrške i odavanja priznanja odgojiteljevu radu, čak i onda kad odgojitelji dobro rade i provode odgovarajuću odgojno-obrazovnu praksu. Sofia komentira: *Ja sam odgojitelj-zastupnik. Osjećam da sam ovdje kako bi uvjerila druge da su rad i interakcija odgojitelja s djecom dobri i zdravi, snažni. Oni znaju da postoji netko tko im stoji na raspolaganju kad god im nešto treba.* Odgojitelji i supervizori učvršćuju svoje partnerstvo ako tijekom usavršavanja međusobno prisnije komuniciraju. Christine je oduševljena kako odgojiteljica Marta provodi praksu, kako koristi svoje znanje i iskustvo u radu s djecom predškolske dobi. Marta ima više od 14 godina iskustva u radu prema Programu *Head Start*, što su primijetile i sve njezine kolegice na tečaju hvaleći njezin rad i ocjenjujući je kao vrlo pozitivni model. Christine objašnjava: *Mi moramo poznavati jedni druge i smatram da to mnogo pomaže. Ja jednostavno uživam slušajući Martu - ona ima mnogo znanja i iskustva koja su drugačija od mojih. Volim slušati njezine priče.*

Savjeti za supervizore

1. *Razvijte zajedničke godišnje ciljeve. Radite zajedno na definiranju prioriteta za svoju ustanovu i uključite čitavo osoblje u proces stvaranja kulture vrtića.*
2. *Upoznajte svakog odgojitelja kao osobu. Identificirajte određene potrebe i zadatke. Nađite mogućnosti tijekom stanke, ručka ili neslužbenog druženja kad se možete odnositi prema odgojiteljima kao prema profesionalcima. Slušajte, slušajte i slušajte!*
3. *Učite o svakom pojedinom odgojitelju; njegovim sposobnostima, interesima i posebnim vještinama. Kreirajte mogućnosti da osoblje podijeli s drugima svoje jedinstvene osobine. Također, podijelite i vi svoje vlastite interese i kreativnost. Otkrijte neoktriveno i zabavite se!*
4. *Posjetite odgojitelja u njegovoj skupini, surađujte u njegovom dnevnom radu i dopustite mu potrebno vrijeme za samoevaluaciju. Ponudite im svoje vlastite prijedloge. Potičite odgojiteljevo kritičko razmišljanje, otkrivajući nove mogućnosti za unapređivanje razvojno-primjerene prakse. Razmišljajte i djelujte!*
5. *Kreirajte i osigurajte okruženje koje će omogućiti odgojiteljima da izraze svoje mišljenje i ideje bez brige oko negativnih posljedica, radi eventualnog naslaganja s vašim mišljenjem.*
6. *Osigurajte odgojiteljima mogućnosti da pokažu svoje sposobnosti i znanja. Potičite sudjelovanje na tečajevima, seminarima i diskusijama. Podijelite pisane materijale i web-stranice s temama koje bi ih mogle zanimati. Ohrabrite ih da nastave svoju edukaciju i svoja nastojanja i u budućnosti. Učite s njima!*
7. *Radite s odgojiteljima u približavanju obiteljima i zajednici. Pozovite roditelje i druge iz zajednice, da podijelite s njima spoznaje o djetetovom razvoju, organizirajući prigode koje bi mogle doprinijeti ostvarenju tog cilja. Žaželite im dobrodošlicu!*
8. *Prepoznajte i cijenite bogatstvo različitosti u svom vrtiću. Promovirajte bolje razumijevanje različitosti i sličnosti. Jezične i kulturalne razlike među osobljem i obiteljima mogu pružiti mnoge nove mogućnosti učenja i mogu se reflektirati u kurikulumu i okruženju. Potičite bilingvistične timove da koriste oba jezika s djecom: znamo da je ovo prednost. Reci "dobar dan" i nauči reći "hello"!*
9. *Olakšajte odgojiteljev rad kreirajući vezu između svog vrtića i obližnje škole. Učinite škole svjesnima rada u vrtiću, pozivajući na susret odgojitelje i predstavnike škole. Vaš pozitivan stav će dovesti do prepoznavanja pozitivnih nastojanja vašeg osoblja. Kontaktirajte i ostanite u kontaktu!*
10. *Zadnje, ali ne i posljednje – uživajte u svom radu! Razvoj je dobar!*

Kreirajte sigurno okruženje koje dopušta promjene

Svi sudionici tečaja su se složili u odnosu na važnost uspostavljanja partnerstva na bazi povjerenja između supervizora i odgajatelja. Supervizori moraju biti svjesni potreba svojeg osoblja, kao i njihovih individualnih interesa, sposobnosti i odgojno-obrazovne prakse. Odgojitelji pridaju važnost tome što ih supervizori slušaju i ohrabruju u njihovom kritičkom pristupu u radu s djecom.

Christine komentira važnost potpore supervizora: *Smatram da mi je to što sam naučila slušati mnogo pomogao, posebno kad možeš sjediti sa strane i slušati, te komentirati s odgojiteljima ostvarenje ciljeva. Još uvijek osjećam nelagodu dajući povratne informacije odgojiteljima, ali osjećam i više ugođe u susretu s njima.*

Kao supervizorica, Theresa je shvatila svoju ulogu podrške odgojiteljevom radu, kroz fleksibilnost i slušanje. Ona otkriva: *Mislim da se moj pristup radu znatno promijenio, nadam se na bolje. Bila sam usmjerena na promatranje i davanje prijedloga i nisam nikome davala nikakve pozitivne povratne informacije. Odgojitelje uopće nisam doživljavala kao dio tima. Smatram da se najveća promjena u mom radu dogodila upravo u razmišljanju o mjestu za sastanke i to prije nego dogovorimo sastanak.* Theresa je unaprijedila svoje savjetodavne sposobnosti postavljajući odgojiteljima otvorena pitanja dajući im mogućnost da dođu do vlastitih zaključaka tijekom sastanka.

Najviše se teži određenoj razini povjerenja između odgojitelja i supervizora koja dopušta odgojiteljima konstruktivnu kritiku u odnosu na njihove programe, praksu, obitelji i djecu, i čak u odnosu na rad supervizora, bez bojazni od profesionalnog odbijanja.

Sigurno okruženje u kojem odgojitelji mogu prezentirati svoja mišljenja i ideje, je kritično za svaku mogućnost unošenja promjena u program.

Osigurajte mogućnosti za profesionalni razvoj

Sophia vjeruje u timski rad s odgojiteljima i poticanje profesionalnog razvoja. Ona je bila odlučna pomoći odgojiteljima u njihovom profesionalnom radu. Svojim uspjehom smatra to što je postala obiteljski član tima koji ima više znanja iz područja predškolskog odgoja, nudi novu literaturu te zajedno s odgojiteljima promišlja nove pristupe u planiranju kurikuluma. Sa svojim osobljem je Sophia kreirala manje "fokus" skupine za proučavanje i rad na navedenim temama. Svaki je odgajatelj dobrodošao u te skupine.

Tijekom tečaja supervizori su ispitivali svoj profesionalni razvoj. Otkrili su važnost razvoja koji se odnosi na njihov rad, kao i na njihovo osoblje. Sophia objašnjava: Još uvijek mogu učiti od odgojitelja, mi još uvijek učimo zajedno. Uvijek postoji nešto novo što se pojavljuje u ranom odgoju i obrazovanju, nešto novo što se može preispitati, neke nove teorije. I nikad neću imati sve odgovore.

Zaključak: potrebno je vrijeme

Sedam supervizora prepoznaje da se razvoj povjerenja i partnerstva među osobljem kao i poznavanje svakog člana tima, najvažnije odražava na ulogu supervizora. To iziskuje puno vremena. Za ovakvo partnerstvo supervizor treba pristupiti svom osoblju tako da im dopusti više samoevaluacije i samostalnog rješavanja problema, uz stalnu spremnost na učenje iz iskustva odgojitelja – praktičara.

Supervizorica Monica kaže: Odgojitelji su spremniji primiti prijedloge nakon nekog vremena provedenog u zajedničkoj komunikaciji. Vidjet ćete da oni zaista žele vaše prijedloge, ali nekad ste previše nestrpljivi da date svoje mišljenje i prije nego je to zaista potrebno, posebno kad odgojitelji još nisu spremni za to. Zato morate ići polako, upoznati svakog odgojitelja osobno i naučiti prepoznavati njegove potrebe i interese.

Iskustva većine supervizora govore da će se njihova nova znanja i promjene njihovih uloga nastalih u grupnoj dinamici moći prepoznati kroz određeno vrijeme. Gloria zaključuje: Smatram da je realizacija za mene proces. Potrebno je dosta vremena da bi se promijenili načini poučavanja i rada supervizora. Počinješ s namjerom da nešto mijenjaš, tada utvrđuješ nove oblike u svom radu ispitujući što djeluje, a što ne. U procesu mijenjanja postaješ zadovoljniji. Ali to je dug proces i iziskuje mnogo više nego što sam mislila.